

Олійник Артем Богданович

курсант 3 курсу, групи ОВТ-131,
Факультет озброєння і військової техніки,
Військовий інститут танкових військ,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна

КОНФЛІКТОГЕННІ АСПЕКТИ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

КОНФЛИКТОГЕННЫЕ АСПЕКТЫ ЖИЗНИ УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА

CONFLICTOGENIC ASPECTS IN UKRAINE SOCIETY

Еволюційний розвиток держав, народів періодично супроводжується різноманітними протиріччями, боротьбою за стратегічні ресурси життєдіяльності. Історичний шлях людства – це завжди конфлікт нового і старого, прогресивного і консервативного, об'єктивного і суб'єктивного. За таких умов можливе визначення місця і ролі прогресивного чи регресивного конфлікту у розвитку світової спільноти, окремих країн і націй. Необхідно зазначити, що своєчасна реакція відповідних соціальних суб'єктів на вирішення протиріч світовою спільнотою, окремими державами і суспільством запобігає їхньому переростанню, як свідчить історичний досвід, у антагоністичні конфлікти – різного роду революції і війни, глобальні антисоціальні проблеми, антигуманні дії тощо. В теорії і соціальній практиці антагоністичні і неантагоністичні конфлікти аналізуються виходячи, перш за все, з визначення джерельної типології: інтересів, цінностей, самоідентифікації (самовизначення держав, народів, націй, спільнот).

Історія становлення державності України від Київської Русі до сучасності інтегрувала майже увесь спектр теоретико-практичної конфліктогенної спадщини. Зазначена вище палітра конфліктів знайшла місце не тільки в історичній долі України, але існує практично у всіх сферах сучасного суспільства. Відсутність єдності серед правлячої еліти щодо зміцнення державності, ігнорування історичного світового і вітчизняного

досвіду стосовно досягнення міжнаціонального, міжконфесійного консенсусу та соціальної злагоди призвели до непередбачуваних наслідків. Політичні лідери, громадські діячі протягом всіх років незалежності мали різне бачення щодо вирішення проблем конфліктогенності, які були зумовлені попередніми історичними долями різних регіонів України та наявністю інтересів понад ста національностей і різних віросповідань. Велика кількість парламентських та президентських виборів за роки незалежності України не сприяла консолідації суспільства та призвела до політичного і територіального розмежування держави.

Під час Помаранчевої революції 2004-2005 рр., підвалини державності і демократизації суспільства опинилися чи не вперше з 1991 року під загрозою їх втрати. Принципово новий етап конфліктогенності української незалежності відкрила Революція Гідності. Моментального, практичного вирішення потребували соціально-економічні, політико-правові, культурно-духовні, територіальні, геополітичні проблеми, питання прав, свобод і обов'язків громадян тощо. Під час революції поруч з багаточисельними гаслами з новою силою постала проблема національного відродження. Цілком закономірно, що поряд з соціально-економічними проблемами постають національні з високим рівнем конфліктогенністю у такій мультінаціональній державі, як Україна.

У демократичній правовій державі громадяни всіх національностей незалежно від їхніх етнічних коренів, політичної позиції, ідеологічних поглядів, віросповідання повинні бути рівноправними, а держава зобов'язана забезпечувати розвиток мов, культур, релігій, що відповідає конституційним нормам і принципам. На жаль, впровадження Україною одномовної політики, відсутність чітких юридичних принципів проведення процесу декомунізації, збільшення різного роду громадських та політичних організацій, воєнізованих угруповань, які мають націоналістичну, а іноді і шовіністичну ідеологію, не відповідають вищезазначеним світовим стандартам.

Створення нової Православної церкви України додало напруження як серед православних у країні, так і неоднозначне сприйняття цієї події у православному світі за її межами. Втручання державних інститутів, структур, використання

силового ресурсу під час захоплення храмів, перерозподіл церковного майна, призводить до протистояння усередині православної спільноти. Мають місце порушення конституційних і законодавчих норм та принципів свободи віросповідання та втрати єдності духовності православ'я. Разом з цим реформи в судової, медичної, освітньої, правової, силової сферах також характеризуються нарощуванням конфліктогенності. Враховуючи соціально-економічну кризу значної частини населення, інфляцію, підвищення комунальних платежів можна дійти висновку, що все це призведе до нових непередбачуваних проявів соціального напруження.

Звичайно, особливе місце посідає сучасна проблема територіальної цілісності України. При стратегічній меті української політичної еліти – повернення втрачених територій є надзвичайно важливим і необхідним завданням, – його вирішення лежить у площині конфлікту між умовними «суб'єктами війни» і «суб'єктами миру». Останні наполягають на мирному вирішенні військового конфлікту без застосування вітчизняної зброї, без входження до будь-якого військово-політичного альянсу на кшталт НАТО. Адже далеко не всі в українському суспільстві сприймають стратегічну, тепер вже конституційно закріплену, мету вступу до НАТО.

Таким чином, перед Україною постали надзвичайно конфліктогенні проблеми, від вирішення яких залежить подальша доля держави і суспільства. У нашій країні, процеси, спрямовані на демократичний розвиток, на жаль, відбуваються не шляхом узгодження позицій, взаємних домовленостей та поступок, а шляхом взаємних звинувачень і створення безперервного ланцюга конфліктів.